

The Effects of Project Approach Learning Experienced Provision With Graphic Organizers on Responsible Decision-Making Skills in Young Children

Piyaphat Sawisai¹ Piyannan Hirunchalothorn ² Chalatip Samahito³

¹Graduate student, Major Early Childhood Education, Department of Education, Faculty of Education, Kasetsart University, Thailand

²Department of Education, Faculty of Education, Kasetsart University, Bangkok, Thailand

³Department of Education, Faculty of Education, Kasetsart University, Bangkok, Thailand

E-mail: piyaphat.saw@ku.th, ORCID ID:<https://orcid.org/0009-0006-6619-8015>

E-mail: fedupnht@ku.ac.th, ORCID ID:<https://orcid.org/0000-0003-4768-8853>

E-mail: chalatip.s@ku.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5312-0562>

Received 14/07/2024

Revised 22/07/2024

Accepted 26/08/2024

Abstract

Background and Aims: Responsible decision-making is one component in promoting social and emotional learning. They are important in early childhood because they promote children's awareness of their own emotions as well as those of others, improve children's ability to deal with emotions and build good relationships, help them learn to think and make decisions for themselves, and teach them to be socially responsible; all of these skills will help them achieve academic success and improve their ability to be a valuable part of society improve their future job prospects. This research aimed to study the results of organizing learning experiences using a project approach with graphic organizers to improve responsible decision-making skills.

Methodology: The sample group consisted of 10 preschool children, both male and female, aged 5-6 years, who were studying in kindergarten year 2/1 in, semester 2 of the academic year 2023, at Wat Tha Kham School, Bang Khun Thian District Office, Bangkok. The research tools consisted of 1) two project approach plans with graphic organizers, and 2) an observation form on the responsible decision-making behavior of young children. Quantitative data analysis was performed using average standard deviation, and qualitative data were analyzed via content and descriptive analysis.

Results: The research results showed that children who learned through a project approach combined with graphic organizers had a higher mean score in responsible decision-making skills after the experiment than before. The aspect with the highest average was acceptance and

responsibility for one's actions, followed by selection and predicting results of actions of their own, respectively. From observing behaviors that show responsible decision-making in young children, it was found that in phase 1, in weeks 1-4, children began to accept and take responsibility for their actions. However, they still chose to make their own decisions and could only slightly predict the results of their actions. During phase 2, in weeks 4-8 children learned to accept and take responsibility for their actions and make appropriate decisions and they were able to predict the results of their actions.

Conclusion: Providing a project approach with graphic organizers is a process that encourages children to take action, search for information themselves, develop guidelines, plan, and evaluate situations. Being able to think and decide from a variety of options, results in responsible decisions for oneself and the public, these are important skills that will lead children to be quality members of society in the future.

Keywords: Project approach ; graphic organizers; responsible decision-making; young children

ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบใน เด็กปฐมวัย

ปิยาพัชร สาวีสัย¹ ปิยะนันท์ ทิรันธย์ชโลธร² ชลาธิป สมาหิโต³

¹นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (Social and Emotional Learning, SEL) มีความสำคัญกับเด็กปฐมวัย เพราะการส่งเสริมให้เด็กรับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น จัดการกับอารมณ์ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี คิดและตัดสินใจด้วยตนเองอย่างรับผิดชอบจะช่วยพัฒนาสู่ความรับผิดชอบต่อสังคม สร้างความสำเร็จในการเรียนรู้ทางวิชาการ รวมถึงการใช้ชีวิตในสังคม และการทำงานได้ดีในอนาคต งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัย

ระเบียบวิธีการวิจัย: กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยทั้งชายหญิง อายุ 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวัดท่าข้าม สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรม พบว่าควรได้รับการส่งเสริมในเรื่องของทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิก จำนวน 2 โครงการ และ 2) แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย: ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิกมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการยอมรับและรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 รองลงมาคือด้านการเลือกและการคาดคะเน ผลของการกระทำ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 ตามลำดับ และจากสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กพบว่าในระยะที่ 1 สัปดาห์ที่ 1-4 เด็กเริ่มมีการยอมรับและรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง แต่ยังเลือก และการคาดคะเน ผลของการกระทำได้เพียงเล็กน้อย ระยะที่ 2 สัปดาห์ที่ 4-8 เด็กยอมรับและรับผิดชอบในการกระทำของตนเองได้ดี เลือกและคาดคะเน ผลของการกระทำของตนเองได้มากขึ้น

สรุปผล: การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิก เป็นกระบวนการที่กระตุ้นให้เด็กลงมือสืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง หาแนวทาง วางแผน ประเมินสถานการณ์ คิดและตัดสินใจจากตัวเลือกที่หลากหลาย นำมา

ซึ่งผลการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ทักษะเหล่านี้มีความสำคัญ อันจะนำไปสู่การพัฒนาให้เด็กเติบโตไปเป็นบุคคลคุณภาพในสังคมต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ : การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ; ผังกราฟิก; การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ; เด็กปฐมวัย

บทนำ

จากรายงานของ World Economic Forum (2016) พบว่า เด็กที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันหน้า จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (Social and Emotional Learning Skills: SEL) เช่น การร่วมมือ การสื่อสาร และการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และเป็นทักษะสำคัญสำหรับการทำงาน และการประกอบอาชีพในอนาคต (นิตยสาร WAY, 2017) ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการส่งเสริมและพัฒนาทักษะทั้งทางวิชาการ รวมถึงพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมควบคู่กันไป เริ่มตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษา โดยเน้นให้เด็กและผู้ใหญ่ทุกคนได้เรียนรู้และนำความรู้ ทักษะ และทัศนคติของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมไปใช้ เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์การมีสุขภาพดี สามารถจัดการอารมณ์ได้ดี เพื่อบรรลุเป้าหมายส่วนตัวและส่วนรวมร่วมกัน มีความรู้สึกและแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่เข้มแข็ง สามารถตัดสินใจอย่างรับผิดชอบและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น โดยองค์ประกอบของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมนั้น มี 5 องค์ประกอบ คือ 1.การตระหนักรู้ในตัวเอง (Self-awareness) 2.การรู้จักบริหารจัดการอารมณ์ (Self-management) 3.ความเข้าใจหรือตระหนักรู้ด้านสังคม (Social awareness) 4.มีทักษะด้านความสัมพันธ์ (Relationship skills) 5.การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ (Responsible decision making) ในทุกองค์ประกอบมีความสำคัญและจำเป็นที่เด็กควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา (CaseL,2018)

ในปี 2022 ที่ผ่านมา สถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศึกษาในสหรัฐอเมริกาหลายแห่ง อุทิศงบประมาณและทรัพยากรเพื่อนำแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมบรรจุลงไปในหลักสูตรการศึกษาชาติ เช่น รัฐเพนซิลเวเนีย ได้จัดทำหลักสูตรตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงมัธยมปลาย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นการสร้างโอกาสให้เด็กเล็กได้พัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ เด็กทุกคนจะได้รับประโยชน์จากสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เอื้ออาทร มีกฎระเบียบที่ชัดเจนและสอดคล้องกัน พัฒนาให้เกิดการตัดสินใจและพฤติกรรมที่รับผิดชอบ ซึ่งเป็นหนึ่งในมาตรฐานการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในเพนซิลเวเนีย พฤติกรรมที่แสดงถึงการตัดสินใจและแสดงพฤติกรรมที่รับผิดชอบ เช่น การแก้ปัญหา การควบคุมตนเอง และการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม (ศรีนภัทร โชติมนกุล,2565) นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเช่นกัน โดยมีการบรรจุการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในหลักสูตรการศึกษาชาติในปี 2022 ที่ผ่านมา โดยมุ่งเน้นการสร้างพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้และการปรับตัวในชีวิตประจำวัน ทำกิจกรรมต่างๆในสังคม ปลูกฝังผ่านการสนับสนุนและสร้างสภาพแวดล้อมที่

เอื้อต่อการพัฒนาความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและส่วนรวม (Ministry of Education Republic of Singapore, 2023)

ในประเทศไทย จากผลงานการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ชี้ว่า การจัดการด้านอารมณ์และสังคม เป็นการเรียนรู้ที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการใช้ชีวิตร่วมกันของคนทุกช่วงวัย โดยครอบครัวและครู สามารถช่วยกันส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ดังกล่าวแก่เด็กได้ และสำหรับการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมให้กับเด็กในสถานศึกษานั้น ครูผู้สอนสามารถช่วยส่งเสริมและพัฒนาเด็กในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี โดยการส่งเสริมการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน เพื่อเปิดโอกาสในการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความคิดเห็นระหว่างกัน เลือกใช้ภาษาและวิธีการที่เหมาะสม สร้างข้อตกลงและความเข้าใจเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล ร่วมมือกันวางแผน วิเคราะห์ กำหนดเป้าหมายและแนวทางในการบรรลุเป้าหมายนั้นๆร่วมกัน พร้อมทั้งช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหาต่างๆ และจัดการความขัดแย้งในการทำกิจกรรมร่วมกันได้อย่างสร้างสรรค์ (นริศ ฝันเชียร, 2564)

การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ (Responsible decision making) คือ หนึ่งในองค์ประกอบของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่สำคัญมาก และสามารถปลูกฝังให้กับเด็กได้ตั้งแต่ในระดับปฐมวัย โดยการส่งเสริมให้เด็กแสดงออกถึงการมีปฏิสัมพันธ์ทางอารมณ์และสังคมบนพื้นฐานทางจริยธรรม คำนึงถึงความปลอดภัยและบรรทัดฐานทางสังคม รวมไปถึงความสามารถในการพิจารณาถึงสุขภาวะของตนเองและผู้อื่นได้ คือมาตรฐานที่แสดงถึงการมีทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ (นภัทร สิทธาโนมัย, 2565) และการฝึกให้เด็กมีทักษะการตัดสินใจที่ดี ฝึกการใช้เหตุผล มีการแยกแยะปัญหา วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์อยู่บนพื้นฐานของศีลธรรม แก้ปัญหาจากทางเลือกหรือแนวทางที่เหมาะสมที่สุดจากสถานการณ์จริง นำมาซึ่งพฤติกรรมความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและส่วนรวม (CASEL, 2018) จะเห็นได้ชัดว่าการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบถึงแม้เป็นเพียงองค์ประกอบย่อยเพียงส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม แต่ถือว่ามีความสำคัญในการนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และยังสามารถพัฒนาการเรียนรู้นำไปสู่ทักษะในการทำงานร่วมกันที่ดีในอนาคต

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการเป็นการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำ ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น วางแผน ตัดสินใจและหาแนวทางในการแก้ปัญหาาร่วมกัน กิจกรรมส่วนใหญ่เน้นการทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม กระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กได้ออกสำรวจสืบค้นข้อมูลร่วมกันจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เรียนรู้แนวทาง วิธีการต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาในแบบฉบับของตนเอง รวมถึงแก้ปัญหาร่วมกันในกลุ่ม นอกจากนี้การนำเอาผังกราฟิกมาช่วยในการสรุปและรวบรวมข้อมูลต่างๆ ในแต่ละกิจกรรม นอกจากผังกราฟิกจะช่วยจัดระบบข้อมูลให้ชัดเจน เข้าใจง่ายแล้ว เมื่อมีการนำเสนอข้อมูลผ่านผังกราฟิก ทำให้เด็กมองเห็นข้อมูลที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น สามารถเลือกนำข้อมูลมาใช้ประกอบการตัดสินใจได้ดี จะเห็นได้ว่าเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ ร่วมกับผังกราฟิกเป็น

รูปแบบที่เหมาะสมจะให้ครูปฐมวัยนำมาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม โดยเฉพาะในเรื่องของทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดท่าข้าม สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร พบว่า ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในช่วงการทำกิจกรรมกลุ่ม พบว่าเด็กยังต้องให้ครูช่วยกระตุ้น และให้คำแนะนำในการจัดการตนเอง คิดหรือตัดสินใจแก้ปัญหาพร้อมกับผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา ผู้วิจัยจึงสนใจการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิกมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัย

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ หมายถึง วิธีการเรียนรู้ที่ให้โอกาสให้เด็กเรียนรู้ในสิ่งที่สนใจในสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวเด็ก โดยเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ และส่งเสริมให้เด็กสนุกกับการหาความรู้และประสบการณ์ด้วยตนเอง วิธีการนี้ช่วยให้เด็กได้ศึกษาเรียนรู้อย่างลุ่มลึกในสิ่งที่สนใจใกล้ตัว คิดและตัดสินใจด้วยตนเอง เลือกและสำรวจสืบค้นข้อมูลอย่างหลากหลายเพื่อแสวงหาคำตอบในสิ่งที่สงสัย วางแผน ดำเนินการการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัตินำมาซึ่งองค์ความรู้ และคำตอบของสิ่งที่เด็กสนใจใฝ่รู้ (วัฒนา มัคคสมัน, 2554)

ผังกราฟิก หมายถึง แผนผังรูปภาพที่แสดงความคิดหรือความเข้าใจของเด็ก โดยการเชื่อมโยงกันความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบในรูปแบบต่างๆ ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กสามารถนำเอาข้อมูลที่อยู่อย่างกระจัดกระจายมาจัดเป็นระบบ สามารถอธิบายให้เกิดความเข้าใจและจดจำความรู้ เนื้อหาสาระนั้นๆ ได้ดียิ่งขึ้น เด็กสามารถเลือกหรือตัดสินใจใช้ผังกราฟิกได้หลากหลายตามสถานการณ์และความเหมาะสมของข้อมูลที่ต้องการนำเสนอ (วรนาท รักษ์สกุลไทย และคณะ, 2561)

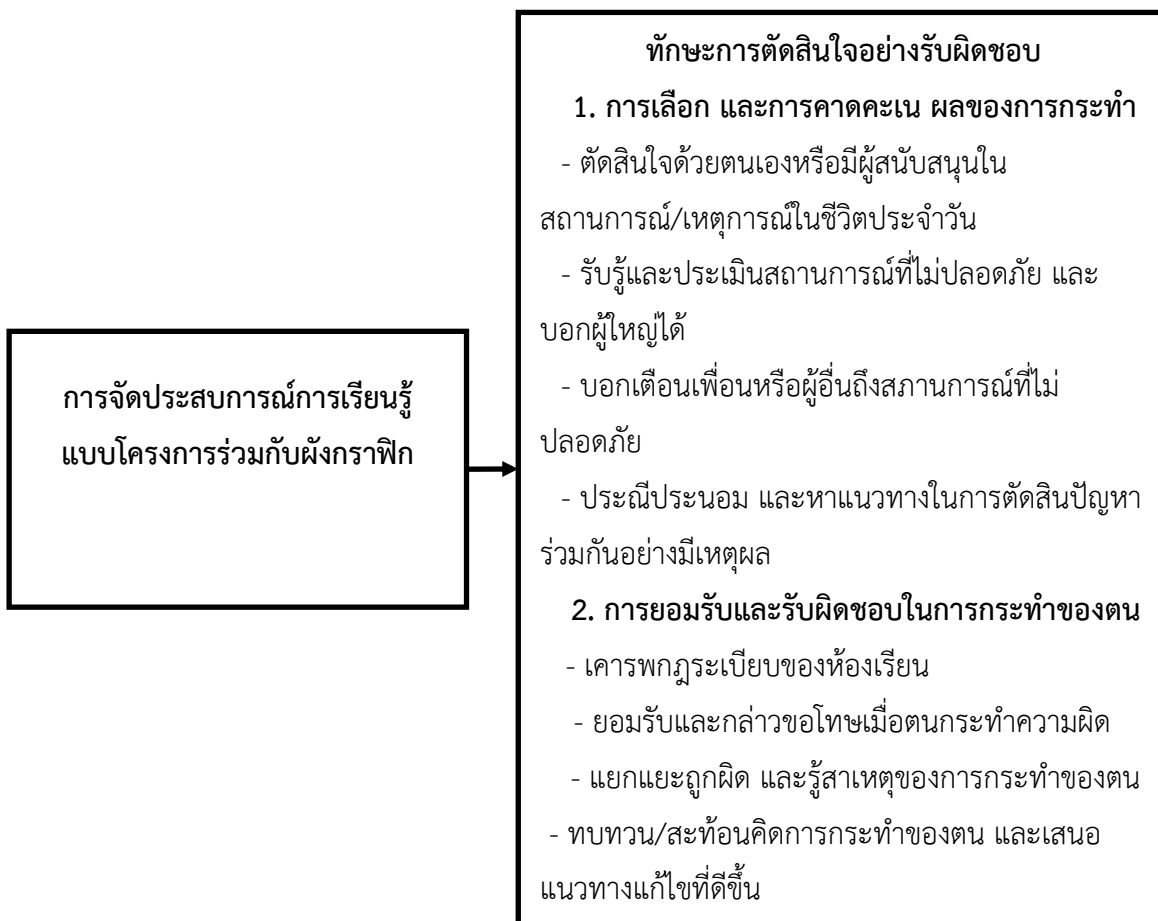
การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ (Responsible Decision-Making) หมายถึง ความสามารถในการสร้างทางเลือกของการแสดงออก การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมบนพื้นฐานของมาตรฐานทางจริยธรรม การคำนึงถึงความปลอดภัย และบรรทัดฐานทางสังคม รวมไปถึงความสามารถในการพิจารณาถึงสุขภาวะของตนเองและผู้อื่น เรียนรู้ที่จะตัดสินใจด้วยตัวเอง หรือการตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น ตระหนักถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นร่วมกัน และรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ช่วยให้บุคคลสามารถเรียนรู้และเติบโตในทุกด้านของชีวิต โดยมีองค์ประกอบหลัก 2 ข้อ คือ 1. การเลือก และการคาดคะเน ผลของการกระทำ มีพฤติกรรมบ่งชี้ 4 ด้าน ดังนี้ 1) ตัดสินใจด้วยตนเองหรือมีผู้สนับสนุนในสถานการณ์/เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน 2) รับรู้และประเมินสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย และบอกผู้ใหญ่ได้ 3)

บอกเตือนเพื่อนหรือผู้อื่นถึงสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย 4) ประนีประนอม และหาแนวทางในการตัดสินใจปัญหา ร่วมกันอย่างมีเหตุผล 2. การยอมรับและรับผิดชอบในการกระทำของตน มีพฤติกรรมบ่งชี้ 4 ด้าน ดังนี้ 1) เคารพ กฎระเบียบของห้องเรียน และส่วนรวม 2) ยอมรับและกล่าวขอโทษเมื่อตนกระทำความผิด 3) แยกแยะถูกผิด และ รู้สาเหตุของการกระทำของตนเอง 4) ทบทวน/สะท้อนคิดการกระทำของตน และเสนอแนวทางแก้ไขที่ดีขึ้น (Pennsylvania Office of Child Development and Early Learning, 2014; CASEL, 2018; Ministry of Education Republic of Singapore, 2023)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวจัดกระทำ

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กปฐมวัยทั้งชายหญิง อายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวัดท่าข้าม สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรม พบว่าควรได้รับการส่งเสริมในเรื่องของทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

ตัวจัดกระทำ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิก

ตัวแปรตาม ทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิก โดยออกแบบให้เน้นการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัย เพื่อใช้ในชั่วโมงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ระยะเวลาโครงการละ 3 สัปดาห์ วันละ 45-50 นาที จำนวน 2 โครงการ โครงการที่ 1 “เรื่องของส้ม” โครงการที่ 2, “สนุกกับใบไม้”

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิก มีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบโครงการ (วัฒนา มัคคสมัน, 2556) และศึกษาเอกสารเกี่ยวข้องกับประเภทของผังกราฟิกที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย (วรนาท รักสกุลไทย และคณะ, 2561) รวมถึงศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ของกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ลักษณะการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนการสอน การประเมินผล เพื่อนำมาเป็นแนวทางสำหรับสร้างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

1.2 สร้างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิก ที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และเนื้อหาในด้านทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัย จำนวน 2 โครงการ ซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ การดำเนินกิจกรรม สื่อ-อุปกรณ์ การประเมินผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

1.3 นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิก เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขตามประเด็นที่ได้เสนอแนะ ดังนี้

1.3.1 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามกระบวนการทั้ง 5 คือ 1. การอภิปรายกลุ่ม, 2. การศึกษานอกห้องเรียนและนอกสถานที่, 3. การนำเสนอประสบการณ์การเดิม, 4. การสืบค้นข้อมูล, 5. การจัดแสดงผลงาน โดยทั้ง 5 กระบวนการนี้ควรสอดแทรกอยู่ในขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการในทุกๆ ระยะ โดยมี 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 เริ่มต้นโครงการ,

ระยะที่ 2 ระยะพัฒนาโครงการ, ระยะที่ 3 ระยะสรุปผลโครงการ จึงถือว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการที่ครบถ้วนและสมบูรณ์

1.3.2 การใช้ผังกราฟิกมาใช้ร่วมกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการนั้น ในการรวบรวมข้อมูลหรือสรุปข้อมูล ควรให้เด็กเป็นผู้ตัดสินใจเลือกรูปแบบของผังกราฟิกด้วยตนเอง ไม่ชี้นำความคิด และเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ข้อผิดพลาดด้วยตนเองเพื่อนำไปสู่การทบทวน/สะท้อนคิดในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์จริงที่เด็กพบเจอ

1.4 นำแผนที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข และประเมินระดับคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิก ผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เท่ากับ 4.57 คือ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด โดยผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ปรับแก้ คือ แผนควรมีความยืดหยุ่น และสามารถนำมาใช้กับเด็กปฐมวัยในช่วงเวลาอื่นๆ ได้ด้วย

1.5 นำแผนที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีอายุ 5-6 ปี จำนวน 10 คน

2. แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย มีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย (Pennsylvania Office of Child Development and Early Learning, 2014 ; CASEL, 2018) ; Ministry of Education Republic of Singapore, 2023)

2.2 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัย โดยการประเมินแยกเป็น 2 ด้านใหญ่ ดังนี้

ด้านที่ 1 การเลือก และการคาดคะเน ผลของการกระทำ

ด้านที่ 2 การยอมรับและรับผิดชอบต่อในการกระทำของตน

โดยแต่ละด้านจะแยกเป็นพฤติกรรมบ่งชี้ด้านละ 4 ข้อ รวมทั้งหมด 8 ข้อ คะแนนเต็มข้อละ 3 คะแนน รวมคะแนนทั้งหมด 24 คะแนน รายละเอียดพฤติกรรมบ่งชี้ทั้ง 8 ข้อ ระบุอยู่ในกรอบแนวคิดการวิจัยในรายละเอียดของตัวแปรตาม

2.3 นำแบบสังเกตพฤติกรรมฯ ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ให้ตรวจสอบ โดยได้รับข้อเสนอแนะ คือ ควรเพิ่มตารางแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบให้มีช่องตารางการบันทึกพฤติกรรมเพิ่มเติมนอกเหนือจากพฤติกรรมบ่งชี้ที่ระบุไว้ เพื่อให้สามารถบันทึกข้อมูลได้ตามสถานการณ์จริง

2.4 นำแบบสังเกตพฤติกรรมฯ ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา มาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญประเมินเพื่อหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการประเมินกับนิยามศัพท์ และ

วัตถุประสงค์การวิจัย (IOC: Index of Item Objective Congruence) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1 โดยผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ปรับแก้ คือ คำอธิบายเกณฑ์การให้คะแนนควรมีการระบุพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัย โดยการยกตัวอย่างพฤติกรรมไว้อย่างชัดเจน เช่น 3 คะแนน คือ ปฏิบัติได้ด้วยตนเองทุกครั้งที่มีโอกาส, 2 คะแนน คือ ปฏิบัติได้เมื่อมีผู้สนับสนุน, 1 คะแนน คือ ต้องมีผู้สนับสนุนทุกครั้ง

2.5 นำแบบประเมินที่ปรับปรุงเหมาะสมแล้วไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมเด็กก่อนการทดลอง (Pretest) ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัย จำนวน 8 ข้อ ซึ่งเป็นการสังเกตรายบุคคล จำนวนเด็กทั้งหมด 10 คน

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิก จำนวน 2 โครงการ ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน คือ วันจันทร์ถึงวันศุกร์ ช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ วันละ 45-50 นาที

3.3 เมื่อเสร็จสิ้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิกเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมเด็กหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัยชุดเดิมตามวิธีการที่ใช้ในการสังเกตในครั้งแรก จากนั้นตรวจแบบสังเกตโดยให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิก

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองโดยรวม

	n	คะแนนเต็ม	μ	σ
ก่อนการจัดกิจกรรม	10	24	12.20	0.92
หลังการจัดกิจกรรม	10	24	19.90	1.37

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลอง เท่ากับ 12.20 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92 คะแนน และหลังการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.90 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.37 คะแนน ซึ่งคะแนนเฉลี่ยทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัย หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองโดยแยกเป็นรายด้าน

ทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ	n	คะแนนเต็ม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง	
			μ	σ	μ	σ
1. การเลือก และการคาดคะเน ผลของการกระทำ						
1.1 ตัดสินใจด้วยตนเองหรือมีผู้สนับสนุนในสถานการณ์/เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน	10	3	1.50	0.53	2.50	0.53
1.2 รับรู้และประเมินสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัยและบอกผู้ใหญ่ได้	10	3	2.92	0.52	1.60	0.52
1.3 บอกเตือนเพื่อนหรือผู้อื่นถึงสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย	10	3	1.30	0.48	2.30	0.48
1.4 ประนีประนอม และหาแนวทางในการตัดสินใจหาร่วมกันอย่างมีเหตุผล	10	3	1.90	0.32	2.70	0.64
ภาพรวมคะแนนเฉลี่ย			1.58	0.50	2.53	0.55
2. การยอมรับและรับผิดชอบต่อในการกระทำของตน						
2.1 เคารพกฎระเบียบของห้องเรียน และส่วนรวม	10	3	1.70	0.48	2.60	0.52
2.2 ยอมรับและกล่าวขอโทษเมื่อตนกระทำ ความผิด	10	3	1.20	0.42	2.20	0.42
2.3 แยกแยะถูกผิด และรู้สาเหตุของการกระทำของตนเอง	10	3	1.70	0.48	2.70	0.48
2.4 ทบทวน/สะท้อนคิดการกระทำของตน และเสนอแนวทางแก้ไขที่ดีขึ้น	10	3	1.30	0.48	2.30	0.48
ภาพรวมคะแนนเฉลี่ย			1.48	0.51	2.47	0.51

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัย แต่ละด้านก่อนและหลังการทดลอง ดังนี้

ด้านการเลือก และการคาดคะเน ผลของการกระทำ ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.58 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.50 คะแนน และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 คะแนน

ด้านการยอมรับและรับผิดชอบในการกระทำของตน ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.48 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.51 คะแนน และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 คะแนน

จากการทดลองแสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิกสามารถพัฒนาทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัยได้ เนื่องจากคะแนนเฉลี่ยทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัยในทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิก

ตอนที่ 2 ผลการบันทึกพฤติกรรมการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมในขณะจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัย

ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลการสังเกตพฤติกรรม ได้ดังนี้

ระยะที่ 1 (สัปดาห์ที่ 1 - 4) เด็กเริ่มมีการยอมรับและรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง สามารถกล่าวคำขอโทษในขณะที่พลาดพลั้งกระทำสิ่งที่เป็นปัญหาเฉพาะทำกิจกรรมต่างๆ แต่ยังไม่เลือกที่จะตัดสินใจด้วยตนเอง และคาดคะเนผลของการกระทำของตนเองได้เพียงเล็กน้อย ต้องใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดตามและกล้าตัดสินใจ เริ่มตั้งแต่การเลือกหัวข้อโครงการ การร่วมกันวางแผนการพัฒนาโครงการ การสรุปโครงการร่วมกัน เด็กส่วนใหญ่ มักจะเลือกและตัดสินใจตามเพื่อน ไม่มั่นใจในข้อมูลที่ตนมี สังเกตได้จากเวลาลงคะแนนโหวตเพื่อสรุปกิจกรรมต่างๆ จะคอยสอบถามเพื่อนหรือครูก่อนการตัดสินใจ

ระยะที่ 2 (สัปดาห์ที่ 4 - 8) เด็กยอมรับและรับผิดชอบในการกระทำของตนได้ดี ในขณะทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างทำโครงการ เด็กจะเคารพกฎระเบียบของห้องเรียน และส่วนรวมไม่ก่อปัญหาหรือสร้างความวุ่นวายให้เกิดอุปสรรคในการทำกิจกรรม ยอมรับและกล่าวขอโทษเมื่อตนกระทำความผิด เช่น ในการสรุปรวบรวมข้อมูลในโครงการนี้จะใช้เป็นการสรุปข้อมูลผ่านผังกราฟิก หลายครั้งที่เด็กบางคนมีความคิดเห็นที่แตกต่างจากเพื่อน และเลือกใช้รูปแบบผังกราฟิกที่ต่างออกไปจากของเพื่อน แต่เมื่อมีการทดลองบันทึกข้อมูลจริงก็จะเกิดความรู้และความเข้าใจว่ารูปแบบที่ตนเลือกยังไม่ถูกต้อง ก็ยอมรับว่าตนเองเข้าใจผิด พร้อมกล่าวขอโทษเพื่อนและครูที่อาจทำให้เสียเวลาในการทำกิจกรรม ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นชัดเจนว่าเด็กแยกแยะถูกผิด และรู้สาเหตุของการกระทำของตนเอง จากนั้นเด็กเรียนรู้การทบทวน/สะท้อนคิดการกระทำของตน และเสนอแนวทางแก้ไขที่ดีขึ้นได้ด้วยตนเอง

เพราะรู้สึกประทับใจกับการกระทำที่ตนเองที่เข้าใจผิด ทำให้เสียเวลาในการดำเนินโครงการ นอกจากนี้เด็กยังเลือกและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง รวมถึงสามารถคาดคะเนผลของการกระทำของตนเองได้ดี สังเกตจากที่เด็กส่วนใหญ่สามารถแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจเลือกหัวข้อโครงการที่ 2 ได้ด้วยตนเอง ร่วมวางแผนการพัฒนาโครงการ การสรุปโครงการร่วมกันอย่างราบรื่น เด็กทุกคนสามารถรับรู้และประเมินสถานการณ์ต่างๆ บอกเตือนเพื่อน พร้อมทั้งสื่อสารบอกผู้ใหญ่ให้ทราบถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างทำกิจกรรมโครงการ เช่น เวลาเพื่อนประสบอุบัติเหตุระหว่างสำรวจนอกสถานที่ ในช่วงสืบค้นข้อมูลในห้องสมุดสังเกตเห็นเพื่อนมีอาการปวดท้องไม่สบาย เป็นต้น สุดท้ายในระหว่างการทำกิจกรรมโครงการเด็กส่วนใหญ่ใช้วิธีการประนีประนอม และหาแนวทางในการตัดสินใจปัญหาอย่างมีเหตุผลในช่วงสัปดาห์ที่ 4-6 และสุดท้ายเด็กทุกคนใช้วิธีการประนีประนอม และหาแนวทางในการตัดสินใจปัญหาอย่างมีเหตุผลร่วมกันมากที่สุดในช่วงสัปดาห์ที่ 7-8 หลังการการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัยสิ้นสุดในสัปดาห์ที่ 8 แล้วเด็กมีทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบที่มีการพัฒนาที่ดีขึ้นในทุกด้าน

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบในเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิก ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยในด้านที่ 1 การเลือก และการคาดคะเนผลของการกระทำของตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยในทุกพฤติกรรมบ่งชี้สูงขึ้น และสูงกว่าในด้านที่ 2 การยอมรับและรับผิดชอบในการกระทำของตน ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิกนั้น ในระยะที่ 1 (ระยะเริ่มต้นโครงการ) ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อหาคำตอบของสิ่งที่เด็กสงสัยและสนใจที่จะเรียนรู้ ในทุกขั้นตอนด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิด Learning by doing ของ (Dewey, 1938) ที่เชื่อว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อเด็กได้ลงมือปฏิบัติทำให้เกิดความสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ โดยเด็กจะเกิดความรู้ขึ้นในขณะที่ลงมือกระทำด้วยตนเอง เด็กจึงมีพฤติกรรมสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ในข้อที่ 1) เด็กสามารถตัดสินใจด้วยตนเองหรือมีผู้สนับสนุนในสถานการณ์/เหตุการณ์ในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเองหลังจากจบกิจกรรมในระยะที่ 1 ต่อมาในระยะที่ 2 (ระยะพัฒนาโครงการ) ครูได้เน้นให้เด็กทำกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการ คือ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ออกสำรวจจากสถานที่จริง ร่วมกันเสนอประสบการณ์การเดิมของตนเอง สืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย รวมถึงให้เด็กจัดพื้นที่ในการจัดแสดงผลงานที่ได้ทำร่วมกัน ซึ่งเป็นกระบวนการการเรียนรู้แบบโครงการที่สอดคล้องกับแนวคิดของ (Chard, 1998) และ (วัฒนา มัคคสมัน, 2554) ที่กล่าวว่า ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการนั้นเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย การมีส่วนร่วมของเด็กในทุกกระบวนการ คือ 1) การอภิปรายกลุ่ม, 2) การศึกษานอกสถานที่, 3) การนำเสนอ

ประสบการณ์เดิม, 4)การสืบค้นข้อมูล, 5) การจัดแสดงผลงาน จะทำให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เรียนรู้ อย่างมีโครงสร้างและมีประสิทธิภาพมากขึ้น พัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ และหลังจากทำกิจกรรมทั้ง 5 ข้อ นี้อย่างครบถ้วนแล้วพบว่า ในระยะที่ 2 นี้ เด็กมีพฤติกรรมบ่งชี้ในข้อที่ 2) การรับรู้และประเมินสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัยดีขึ้น โดยสามารถสื่อสารกับเพื่อน หรือผู้อื่น รวมถึงบอกผู้ใหญ่ได้ถึงสถานการณ์ความไม่ปลอดภัยที่เกิดใน ระหว่างการทำกิจกรรมโครงการได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ในระยะสุดท้าย คือ ระยะที่ 3 (ระยะสรุปผลโครงการ) เด็กได้ใช้การสังเกต สัมภาษณ์ แล้วรวบรวมข้อมูล ก่อนนำมาสรุปเป็นแนวทางในการเลือกหรือเพื่อประกอบการ ตัดสินใจ โดยใช้ “ผังกราฟิก” มาช่วยในการการบันทึกรวบรวมข้อมูล ซึ่งรูปแบบของผังกราฟิกมีหลายรูปแบบ ครู จึงกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความคิด และตัดสินใจเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ไปด้วยตนเอง สอดคล้อง กับคำกล่าวของ วรนาท รักษสกุลไทย และคณะ, 2561) ที่ว่า การเลือกใช้รูปแบบผังกราฟิกที่เหมาะสมกับเด็ก ปฐมวัย จะช่วยพัฒนาทักษะการคิด ทักษะการสังเกต การเปรียบเทียบ การจำแนก การจัดกลุ่ม การเรียงลำดับ การคาดคะเน การให้เหตุผลมาใช้ในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ซึ่งทักษะเหล่านี้นับเป็นทักษะการคิดพื้นฐานที่จะ พัฒนาไปสู่แกนของทักษะการคิดขั้นสูงต่อไป และการทำกิจกรรมในระยะที่ 3 นี้เองที่ทำให้เด็กสามารถนำข้อมูลที่ได้ จากผังกราฟิกไปใช้พิจารณาทางเลือกและตัดสินใจได้ด้วยเหตุผลอันเหมาะสม อยู่บนพื้นฐานของการตัดสินใจที่มี คุณภาพ ไม่เกิดข้อขัดแย้งกัน เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมตัวบ่งชี้ในข้อที่ 4 การประเมินประสิทธิผลและหา แนวทางในการตัดสินใจปัญหาร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างชัดเจน

นอกจากนี้หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิกแล้ว ในด้านการยอมรับและ รับผิดชอบในการกระทำของตน มีคะแนนเฉลี่ยในทุกพฤติกรรมบ่งชี้ในด้านนี้ก็มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นเช่นกัน เนื่องจากใน การทำกิจกรรมกลุ่ม เด็กมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน สังเกตได้ชัดเจนโดยเฉพาะในระยะที่ 2 (ระยะ พัฒนาโครงการ) เริ่มตั้งแต่กระบวนการที่ 1) การอภิปรายกลุ่ม เมื่อสมาชิกในกลุ่มจะมีการแสดงความคิดเห็น เสนอ แนวคิดต่างๆ ร่วมกัน ส่งผลให้การทำกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน 2) การศึกษาข้อมูล จากสถานที่จริง ในกระบวนการนี้ ก่อนเดินทางออกสำรวจ เด็กจะมีการสร้างข้อตกลงร่วมกัน รวมถึงการแบ่ง บทบาท หน้าที่ในการทำกิจกรรมกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในงานของตน ใน กระบวนการทั้งสองข้อนี้มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้ในข้อที่ 1) การเคารพกฎระเบียบของห้องเรียน และ ส่วนรวม คือ ขณะที่เด็กออกสำรวจในสถานที่จริงทุกคนมีความประพฤติเรียบร้อย รักษาระเบียบวินัยและทำตาม ข้อตกลงที่มีร่วมกัน สอดคล้องกับทฤษฎีจิตสังคมของ อีริกสัน (Erikson's Psychosocial Development Theory) ในขั้นที่ว่าความเป็นอิสระกับความละอาย/สงสัย เป็นขั้นที่เชื่อว่าเด็กจะมีการพัฒนาความสามารถในการ ควบคุมตนเองและการตัดสินใจ โดยการพัฒนานิยามในตนเองของเด็กปฐมวัยมีรากฐานมาจากทักษะของเด็กที่มีต่อ ตนเอง ส่งต่อความเคารพและยอมรับต่อผู้อื่น รวมถึงส่วนรวม พร้อมกับการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (สิริมณ กาญ จนจิตกร, 2565) ส่วนในพฤติกรรมบ่งชี้ข้อที่ 2) การยอมรับและกล่าวขอโทษเมื่อตนกระทำความผิดนั้น จากที่มี การสร้างข้อตกลงร่วมกันแล้ว ทุกคนต้องเคารพและปฏิบัติตาม รวมถึงการที่เด็กแต่ละคนได้รับมอบหมายหน้าที่

ทำให้ทุกคนแสดงความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตนออกมา เด็กมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น กล้าแสดงออกถึงความรับผิดชอบจากการกระทำของตนเอง รวมถึงเมื่อเกิดข้อผิดพลาดขึ้น เด็กก็ให้กำลังใจกัน มีความภาคภูมิใจว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของทีม มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น แยกแยะถูกผิด ไม่กล่าวโทษพร้อมร่วมกันแก้ไขข้อผิดพลาดนั้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีจิตสังคมของ อีริกสัน (Erikson's Psychosocial Development Theory) ในขั้นความคิดริเริ่มและความรู้สึกผิด คือ เด็กสามารถแสดงความคิดริเริ่มและมีความมั่นใจในการสร้างหรือทำกิจกรรมร่วมกัน รู้คุณค่าของตนเอง สามารถวางแผนและตัดสินใจร่วมกันได้ ในขณะเดียวกันหากเด็กถูกจำกัดหรือวิจารณ์อย่างต่อเนื่อง ความรู้สึกผิดที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การขาดความมั่นใจในตนเอง และส่งผลกระทบต่อพัฒนาบุคลิกภาพในระยะยาว (สิรมน กาญจนจิตกร, 2565) ดังนั้นครูต้องทำความเข้าใจ และเน้นย้ำให้เด็กยอมรับในข้อผิดพลาดของทั้งตนเองและผู้อื่นซึ่งสำคัญมากในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ต่อมาในกระบวนการข้อที่ 3) การนำเสนอประสบการณ์เดิม และกระบวนการในข้อ 4) การสืบค้นข้อมูล ในส่วนของสองกระบวนการนี้ เด็กสามารถสื่อสารเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ นำมาใช้ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ร่วมกัน นอกจากนี้ในการสืบค้นข้อมูล จากวิธีการ แนวทาง และสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายนี้ ทำให้เด็กได้ข้อมูลที่มีประโยชน์ เหมาะสมและมีคุณภาพมากขึ้น เป็นข้อมูลทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วในสังคม สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันได้อย่างทันต่อสถานการณ์ มิใช่การใช้เพียงชุดข้อมูลเดิมๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมของไวโกตสกี (Vygotsky, 1978) ที่ว่า เด็กเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยวิธีการที่ต่าง ๆ กัน โดยอาศัยประสบการณ์และโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิมของตนเอง จากนั้นจึงสร้าง “พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ” ซึ่งมาจากการขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ เพื่อน เทคโนโลยี หรือ “ผู้รู้มากกว่า” และปิดท้ายด้วยสิ่งที่เด็กยังไม่มีความสามารถกระทำหรือพัฒนาการได้ในตอนนี้ อาจต้องรอให้เด็กมีอายุ หรือวุฒิภาวะมากกว่านี้ เด็กก็จะสามารถเข้าใจและแก้ปัญหาได้มีคุณภาพกว่าเดิม (McLeod, 2016) ในกระบวนการสองข้อนี้ จะเห็นได้ชัดเจนว่าเด็กได้แสดงถึงพฤติกรรมบ่งชี้ในข้อ 3) การแยกแยะถูกผิด และรู้สาเหตุของการกระทำของตนเองออกมา คือ เมื่อเด็กมีชุดข้อมูลที่หลากหลาย เด็กสามารถเลือกชุดข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่สุด และเหมาะกับสถานการณ์ที่พบเจอ โดยสามารถแยกแยะได้ว่าประสบการณ์เดิมที่เคยเรียนรู้นั้นถูกต้องหรือไม่ และถ้าไม่ถูกต้อง เหตุผลคืออะไร สามารถบอกถึงสาเหตุของความเข้าใจผิด หรือที่มาของการกระทำที่ผิดพลาดของตนเองในอดีตได้ และในกระบวนการสุดท้าย คือกระบวนการข้อที่ 5) การจัดแสดงผลงาน ในข้อนี้เมื่อเด็กได้นำเสนอผลงานของตนเอง เด็กจะได้มีโอกาสสื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำโครงการ ให้ผู้อื่นได้รับรู้ถึงสิ่งที่เด็กได้รับมา นอกจากนี้การจัดแสดงช่วยให้เด็กได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อคิดเกี่ยวกับโครงการกับเพื่อนๆ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ (วรรณท รัชสกุลไทย และคณะ, 2561) ที่กล่าวว่า การจัดแสดงผลงานเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) ซึ่งช่วยให้เด็กได้สื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้เรียนรู้จากโครงการกับผู้อื่น ซึ่งช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะการสื่อสาร การนำเสนอ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการเรียนรู้และ

การดำเนินชีวิต โดยในกระบวนการการแสดงผลงานนี้เองที่แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมบ่งชี้ในข้อที่ 4) การทบทวน/สะท้อนคิดการกระทำของตน และเสนอแนวทางแก้ไขที่ดีขึ้นเพราะเมื่อเด็กได้จัดแสดงผลงานผ่าน การจัดนิทรรศการไปแล้ว หลังจากจบการแสดงนิทรรศการแล้ว เด็กและครูได้ทำการสรุปโครงการร่วมกันอีกครั้ง และในขั้นตอนนี้เองเด็กจะสามารถบอกถึงข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น ร่วมกัน ทบทวน สะท้อนคิดถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และนำไปศึกษาหาข้อมูลในการจะแก้ปัญหา มีให้เกิดเหตุการณ์เหล่านี้ขึ้นซ้ำอีกในอนาคต

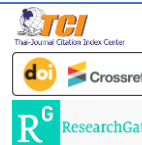
ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิก เด็กเป็นผู้เลือกสถานที่ในการออกสำรวจ สืบค้น นอกสถานสถานที่ด้วยตนเอง ฉะนั้นแล้วครูควรเตรียมความพร้อม ศึกษาข้อมูล การเดินทาง โดยเฉพาะความปลอดภัยในการเดินทาง วันเวลาที่เหมาะสม หากไม่มีความสะดวกปลอดภัย ไม่เป็นไปตามที่เด็กเรียกร้อง ครูต้องอธิบายเหตุผล วางแผนร่วมกันกับเด็กในการเปลี่ยนแปลงสถานที่ในการออกสำรวจ
2. การใช้ผังกราฟิกมาเป็นสื่อในการนำเสนอข้อมูล หรือรวบรวมข้อมูลระหว่างการทำโครงการ ควรเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับกิจกรรม และช่วงวัย เพื่อเพิ่มความเข้าใจในการเรียนรู้ และเกิดประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับผังกราฟิก พบว่าสามารถพัฒนาทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบได้จริง และในองค์ประกอบของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมนั้น ไม่ว่าจะเป็นการตระหนักรู้ในตัวเอง, การรู้จักบริหารจัดการอารมณ์, ความเข้าใจหรือตระหนักรู้ด้านสังคม, การมีทักษะด้านความสัมพันธ์ ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญและเป็นเรื่องที่น่านำมาศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพราะจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้และพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมได้อย่างครบถ้วน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- นภัทร สิทธาโนมัย. (2565). *ทักษะอารมณ์และสังคมในเด็ก*. กรุงเทพฯ: ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.
- นรรัชต์ ฝันเชียร. (2564). *มาส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (SEL) ให้กับนักเรียน 1 ธันวาคม 2564*. Retrieved on November 7, 2023, from <https://www.truelookpanya.com/education/content/90764>
- นิตยสาร WAY (2017). *การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมให้เด็กไทย*. Retrieved on December 15, 2023, from: https://waymagazine.org/sel_skills/
- วรนาท รักสกุลไทย และคณะ. (2560). *การใช้ผังกราฟิก (Graphic Organizer) เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แปลนฟอร์คิดส์.
- วรนาท รักสกุลไทย, ปณิตดา ธนเศรษฐกร, ธิดา พิทักษ์สินกุล, วิวรรณ สารกิจปรีชา, กรองทอง บุญประคอง, อัญจลา จารุมลิตน, และ สลิลดา ทศานนท์. (2561). *การพัฒนาทักษะสมอง EF ด้วยการ “ให้โอกาส” ใน สู่ภาวดี หาญเมธี, ธิดา พิทักษ์สินสุข และภาวณา อร่ามฤทธิ์ (บ.ก.), คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Function สำหรับครูปฐมวัย (น. 96-113)*. กรุงเทพมหานคร: เอกพิมพ์ไทย.
- วัฒนา มัคคสมัน. (2554). *การสอนแบบโครงการ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรันภัทร โชติมนกุล. (2565). *Social-emotional Learning การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมและความเข้าใจตนเอง*. Retrieved on August 27, 2023, from <https://www.thekommon.co/social-emotional-learning/>
- สิริมน กาญจนจิตกร. (2565) *ทฤษฎีจิตสังคมของ Erik Erikson*. Retrieved on August 24, 2023, from <https://www.youdee.redcross.or.th/post/>
- Casel. (2018). *Social and emotional learning (SEL) is an integral part of education and human development*. Retrieved September 29, 2023, from <https://casel.org/fundamentals-of-sel/>
- Chard, S.C. (1998). *The project approach: Developing curriculum with children*. Practical guide 2. New York: Scholastic.
- Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. New York: Macmillan Company.
- McLeod, S. A. (2016). *Bandura—Social Learning Theory*. <http://www.simplypsychology.org/bandura.html>
- Ministry of Education the Republic of Singapore. (2023). *Nurturing Early Learners A Curriculum Framework For Preschool Education In Singapore*. Singapore: Ministry of Education.

- Pennsylvania Office of Child Development and Early Learning. (2014). *Pennsylvania Learning Standards for Early Childhood*. Retrieved from: <https://www.pakeys.org/wp-content/uploads/2017/11/2014-Pennsylvania-Learning-Standards-for-Early-Childhood-PreKindergarten.pdf>
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Massachusetts: Harvard University Press.
- World Economic Forum. (2016). *Annual Report 2016-2017*. Retrieved from: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Annual_Report_2016_17.pdf

